

(Savivaldybė, mokykla)

klasės mokinio(-ės)

(Vardas, pavardė)

LENKŲ GIMTOJI KALBA

Testas

2006 m. brandos egzaminų pagrindinė sesija

2006 m. gegužės 22 d.

Trukmė 1 val. 30 min.

Wskazówki:

- Sprawdź, czy w zestawie egzaminacyjnym nie ma czystych kartek lub innych widocznych błędów drukarskich. Poinformuj o tym egzaminatora.
- Pisać możesz ołówkiem, jednak oceniane będą tylko zadania napisane piórem lub długopisem (kolor atramentu, wkładu – niebieski).
- Pisz czytelnie. Za nieczytelne odpowiedzi otrzymasz 0 punktów.
- Wykonując zadania testu, odpowiedzi formułuj zwięźle i zrozumiale. Odpowiedzi muszą się zmieścić w przeznaczonych dla nich miejscach.

EGZAMINO VERTINIMAS TAŠKAIS

I dalis (rašinys, interpretacija)			II dalis (testas)	TAŠKŲ SUMA
Turinio vertinimas	Raiškos vertinimas	Raštingumo vertinimas		

Vertinimo komisijos pirmininkas: _____
(Parašas, v., pavardė)

Vertintojai (I) _____
(Parašas, v., pavardė)

(II) _____
(Parašas, v., pavardė)

Charles Dickens (1812-1870)

KOŁĘDA PROZĄ, CZYLI OPOWIEŚĆ WIGILIJNA O DUCHU

(fragment)

Dzwonki umilkły tak raptownie, jak raptownie rozbrzmiały. I w tej samej chwili gdzieś głęboko pod podłogą rozległ się jakiś dźwięk brzękliwy, jak gdyby ktoś włókł ciężkie łańcuchy po beczkach w piwnicy winiarza. Wtedy Scrooge przypomniał sobie nagle, że jakoby widma zjawiające się w nawiedzonych domach ciągną za sobą łańcuchy.

Drzwi piwnicy otworzyły się z trzaskiem i brzęk łańcuchów przypłynął do Scrooge'a znacznie wyraźniejszy – wpierw słysząc było go w sieni na dole, potem na schodach. Potem jął się zbliżać do drzwi jego mieszkania.

– Bzdura! – mruknął Scrooge. – Ani myślę w to uwierzyć!

Zbladł przecież, kiedy nie zadawszy sobie trudu otworzenia masywnych drzwi, brzękliwe widmo weszło do pokoju. Na ten widok zamierający ogień na kominie wystrzelił w górę jasnym płomieniem, jakby wołając: – Znam go! Przecież to duch Marleya! – po czym znów przygasł.

Jego twarz, twarz starego Marleya! Marley w tej samej co ongiś peruce, w tej samej kamizelce, spodniach i butach. Ozdobne chwasty przy butach, dziwnie najeżone, poruszały się lekko, podobnie jak harcapy peruki, jak połysk surduta i włosy na głowie. Długi łańcuch, który Marley włókł za sobą, opasywał mu kilkakrotnie talię i zwisał za nim niczym ogon. Wykonany był (Scrooge przyjrzał się uważnie) z odrobionych w żelazie kasetek na pieniądze, kluczy, kłódek, ksiąg rachunkowych, aktów kupna i sprzedaży oraz wypchanych sakiewek. Postać Marleya całkiem była przezroczysta, tak że Scrooge spoglądając na kamizelkę widział poprzez nią dwa guziki na tyle surduta. (...)

Scrooge padł na kolana i złożył ręce niczym do modlitwy.

– Litości! – jęknął. – Czemu mnie tak dręczysz, straszliwa zjawo? (...) Czemu duchy chodzą po ziemi i czemu nawiedzają?

– Na każdym człowieku – odparło widmo – ciąży obowiązek duchowego bratania się ze swymi bliźnimi. Jeżeli ktoś obowiązku tego zaniedba za życia, musi go dopełnić po śmierci. Dusza takiego człowieka skazana jest na wędrówkę po świecie... Ach, biada mi, biada... i spoglądać musi na wszystko, co nie może już stać się jej udziałem, choć za życia stać się mogło – ku wiecznej szczęśliwości.

Znowu widmo jęknęło przeciągle i potrząsnawszy łańcuchami załamało bezcielesne ręce.

– Spętany jesteś łańcuchem – rzekł Scrooge drżąc na całym ciele. – Powiedz mi, dlaczego?

– Muszę wlec za sobą łańcuch – odparło widmo – który sam ukułem za życia. Własnymi rękami odrobiłem każde jego ogniwo. Sam się nim opasałem i z własnej woli go nosilem. Czyżby obcy był ci wzór, wedle którego zrobione są te okowy?

Scrooge dygotał coraz gwałtowniej.

– Albo czy zdajesz sobie sprawę z ciężaru łańcucha, który sam dźwigasz? W dniu Wilii Bożego Narodzenia przed laty siedmiu twój łańcuch tak był długi jak mój. Od tego czasu przydałeś mu nowych ogniw. Imponujący zaiste jest ten twój łańcuch!

Scrooge obrzucił szybkim spojrzeniem podłogę, spodziewając się, że ujrzy wokół siebie najmniej kilkadziesiąt sążni żelaznego powroza. Ale nic nie dostrzegł.

– Jakubie – rzekł błagalnie. – Drogi Jakubie, powiedz coś jeszcze. Pociesz mnie, Jakubie.

– Nie jestem mocen cię pocieszyć – odparł duch. – Pociecha skądinąd przychodzi, Ebenezerze, udzielają jej zaś inni niżli ja posłannicy innym niżli ty ludziom. Nie mogę też powiedzieć wszystkiego, co bym rzec pragnął. Niewiele mogę ci poświęcić czasu. Nie wolno mi spocząć ani na chwilę, nie wolno zatrzymać się nigdzie ani pozostać dłużej w jednym miejscu. Za życia duch mój nie wydalał się poza ściany naszego kantoru, nie wyrwał się z ciasnego kręgu naszych spraw (...) O, w jakże srogiej, w jakże okrutnej znajduje się niewoli ten, kto nie wie, że najgłębszy nawet żal nie okupi jednej zmarnowanej w życiu sposobności czynienia dobra. A takim właśnie człowiekiem byłem ja.

– Przecież byłeś zawsze, Jakubie, kupcem dobrym i dbałym o swe interesy – rzekł niepewnie Scrooge, pojawiając nagle, że słowa ducha odnoszą się również do niego.

– Interesy! – jęknął duch załamując ręce. – Miałem interesom powinienem być życie całe poświęcić ludzkości! Powinienem być życie całe poświęcić pracy dobroczynnej, okazywać bliźnim miłosierdzie, wyrozumiałość, życzliwość. Sprawy związane z kupieckim rzemiosłem stanowiły zaledwie znikomą kroplę w niezmiernym oceanie moich powinności.

Tłum. Krystyna Tarnowska

Zadania do tekstu

Punkty

1. Wypisz 4 związki wyrazowe, przekazujące efekty dźwiękowe w początkowej części fragmentu (zanim pojawiło się widmo):

(2 punkty)

2. Scrooge jest racjonalistą. Wytlumacz, jakiego człowieka określamy w ten sposób. W swojej odpowiedzi podaj 2 cechy takiego człowieka.

(1 punkt)

3. Wypisz z fragmentu odpowiednie cytaty, ilustrujące zmieniający się stan wewnętrzny bohatera fragmentu (Scrooge'a):

Pewność siebie, niewiara w duchy – _____

Nagły przestraszenie – _____

Ciekawość – _____

Strach, pokora – _____

Nasilający się strach przed widmem – _____

(2,5 punktu)

4. Z opisu Marleya wypisz cytaty, który wskazuje na to, że był to duch

(0,5 punktu)

5. Najważniejszym atrybutem ducha Marleya jest łańcuch z odrobionych w żelazie kasetek na pieniądze, kluczy, kłódek, ksiąg rachunkowych, aktów kupna i sprzedaży oraz wypchanych sakiewek. Co może symbolizować ten łańcuch?

(1 punkt)

6. Znajdź w tekście zwroty i wyrażenia synonimiczne do następujących połączeń wyrazowych:

ciągnął masywne łańcuchy – _____

Scrooge drżał coraz bardziej – _____

naprawdę sprawia dobre wrażenie (ten twój łańcuch) – _____

pospiesznie obejrzał podłogę – _____

(2 punkty)

7. Podaj pełne imię i nazwisko obu bohaterów

1. _____ 2. _____

(1 punkt)

Suma punktów za zadania 1-7

8. Jakie rzemiosło łączy ducha (zmarłego) i nawiedzonego bohatera?

Punkty

(0,5 punktu)

9. Uzupełnij na podstawie ostatniego akapitu wszystkie zwroty, nazywające obowiązki każdego człowieka za życia:

1. poświecić _____

2. poświęcić _____

3. okazywać _____

(1,5 punktu)

10. Dusza jakiego człowieka skazana jest na wędrówki po śmierci? Zaznacz 2 właściwe odpowiedzi.

- A który zaniedbywał za życia obowiązek służenia ludziom
- B który nie zaznał za życia szczęśliwości
- C który za życia zajmował się kuciem łańcuchów
- D który za życia zamykał się w kręgu własnych interesów
- E który za życia nie miał czasu dla siebie

(1 punkt)

11. Określ użyte w podanych cytatach środki stylistyczne (w prawej kolumnie wpisz odpowiednią nazwę: *apostrofa*, *epitet*, *hiperbola*, *personifikacja* – każda z tych nazw może wystąpić tylko jeden raz).

Cytat	Środek stylistyczny
Na ten widok zamierający ogień na kominie wystrzelił w górę	
Bezcieleśne ręce	
Czemu mnie tak męczysz, straszliwa zjawo?	
Niezmierzony ocean powinności	

(2 punkty)

12. Wyjaśnij znaczenie poniższego zdania, zwracając uwagę na elementy treści; zapisz swoją interpretację w formie zwięzłego tekstu.

O, w jakże srogiej, w jakże okrutnej znajduje się niewoli ten, kto nie wie, że najgłębszy nawet żal nie okupi jednej zmarnowanej w życiu sposobności czynienia dobra.

(5 punktów)

Suma punktów za zadania 8-12

Adam Mickiewicz
DZIADY. CZĘŚĆ II

Guślarz

Wszelki duch! Jakaż potwora!
 Widzicie w oknie upiora?
 Jak kość na polu wybladły;
 Patrzcie! patrzcie, jakie lice!
 W gębie dym i błyskawice,
 Oczy na głowę wysiadły,
 Świecą jak węgle w popiele.
 Włos rozczochrany na czele.
 A jak suchy snop cierniowy
 Płonąc miotłę ognia ciska,
 Tak od potępieńca głowy
 Z trzaskiem sypią się iskrzyska.

Widmo (z za okna)

Dzieci! Nie znacie mnie, dzieci?
 Przypatrzcie się z bliska,
 Przypomnijcie tylko sobie!
 Ja nieboszczyk pan wasz, dzieci!
 Wszak to moja była wioska.
 Dziś ledwie rok mija trzeci,
 Jak mnie złożyliście w grobie.
 Ach, zbyt ciężka ręka boska!
 Jestem w złego ducha mocy,
 Okropne cierpię męczarnie. (...)
 Wiecznych głodów jestem pastwą;
 A któż mię nakarmić raczy?
 Szarpie mię żarłoczne ptastwo;
 A któż będzie mój obrońca?
 Nie masz, nie masz mękom końca! (...)
 Ach, jak mnie pragnienie pali;
 Gdyby mała wody miarka!
 Ach! gdybyście mi podali
 Choćby dwa pszenicy ziarnka!

Chór ptaków nocnych

Darmo żebrze, darmo płacze:
 My tu czarnym korowodem,
 Sowy, kruki i puchacze,
 Niegdyś, panku, sługi twoje.
 Któreś ty pomorzył głodem,
 Zjemy pokarmy, wypijem napoje. (...)
 Nie znałeś litości, panie!
 Hej, sowy, puchacze, kruki,
 I my nie znajmy litości:
 Szarpajmy jadło na sztuki,
 A kiedy jadła nie stanie,
 Szarpajmy ciało na sztuki,
 Niechaj nagie świecą kości. (...)

Widmo

Nie ma, nie ma dla mnie rady!
 Darmo podajesz talerze,
 Co dasz, to ptastwo zabierze.
 Nie dla mnie, nie dla mnie Dziady!
 Tak, muszę dręczyć się wiek wiekiem,
 Sprawiedliwe zrządzienia boże!
 Bo kto nie był ni razu człowiekiem,
 Temu człowiek nic nie pomoże.
 (...)

13. Jakich synonimów używa poeta na określenie ducha? Wypisz 4 odpowiednie rzeczowniki.

Punkty

(1 punkt)

14. W opisie upiora wskaż 2 związki wyrazowe, odwołujące się do ognia:

(1 punkt)

15. Wypisz cytat, który świadczy o tym, że „ptaki nocne” należą do świata zmarłych:

(1 punkt)

16. Zaznacz w każdej klatce odpowiednio TAK (znakiem +) lub NIE (znakiem –).

	Widmo Marleya	Widmo złego pana
1. Wygląd zewnętrzny prawie taki sam jak za życia		
2. Cierpi po śmierci za brak miłości do bliźnich w swoim życiu		
3. Dzięki temu, że się pojawia dziś wśród żywych, kończą się właśnie jego męki		
4. Żywi proszą widmo o pomoc i słowa pociechy		
5. Żywi chcą duchowi pomóc i uwolnić go od mąk		
6. Słowa wypowiedziane przez ducha zawierają wyraźne pouczenie i przestrożę dla żywych		

(3 punkty)

17. Określ rodzaje literackie podanych fragmentów, swoją odpowiedź uzasadnij, podając po 1 argument:

Utwór	Rodzaj literacki	Przykładowa cecha wyróżniająca
Ch. Dickens <i>Kolęda prozą, czyli opowieść wigilijna o duchu</i>		
A. Mickiewicz <i>Dziady</i> cz. II		

(2 punkty)

Suma punktów za zadania 13-17

Zadania z nauki o literaturze

18. W podanych fragmentach utworów A. Mickiewicza i Ch. Dickensa pojawiły się motywy, które występują również w innych dziełach literackich. Podaj po jednym przykładzie takich dzieł:

Motyw	Autor	Tytuł
Bezmyślna pogoń za zyskiem		
Spotkanie z duchami zmarłych		

(2 punkty)

19. Zaznacz kółkiem właściwe dokończenie zdania:

Wprowadzanie do opowieści fantastyki w postaci duchów, wędrówki w czasie, atmosfera grozy, wiara w możliwość obcowania z istotami nieziemskimi jest charakterystyczne dla epoki

- A oświecenia.
- B romantyzmu.
- C pozytywizmu.
- D żadnej wymienionej.

(0,5 punktu)

20. Dla każdej postaci z lewej kolumny przyporządkuj odpowiednią treść z prawej kolumny (np. 1 – F).

1. Andrzej Wajda	A literacka Nagroda Nobla
2. Stanisław Wyspiański	B powieść historyczna
3. Cyprian Kamil Norwid	C ekranizacja poematu „Pan Tadeusz”
4. Czesław Miłosz	D poezja romantyczna
5. Józef Ignacy Krasiński	E poeta, plastyk, dramaturg

1 - _____	2 - _____	3 - _____	4 - _____	5 - _____
-----------	-----------	-----------	-----------	-----------

(2,5 punktu)

Suma punktów za zadania 18-20

Zadania z nauki o języku i kultury języka

21. Uzupełnij poniższy tekst, dotyczący stylu:

Styl – to sposób wyrażania myśli w _____ i piśmie. Podobne cechy językowe charakteryzują teksty o tej samej funkcji społecznej (na tej podstawie wyróżniamy styl potoczny, _____, _____, _____, _____) oraz teksty reprezentujące tę samą epokę (np. styl _____).

(3 punkty)

22. Zredaguj podany tekst, wykonując zadania:

- Usuń błędy z dwu pierwszych zdań (5 błędów).
- W zdaniu 3. zastąp jedno ze zdań podrzędnych krótszym sformułowaniem bez orzeczenia (użyj imiesłowu przymiotnikowego).
- Zdania 4, 5 i 6 połącz w jedno zdanie złożone: 4 z 5 połącz w sposób podrzędny, 5 z 6 – współrzędny; użyj odpowiednich wskaźników zespolenia.
- Przepisz zredagowany tekst.

1. Przypomnij sobie ewangeliczną przypowieść o dobrym Samarytanie.
2. Nie pytał on kim jest leżący przy drodze raniony człowiek, lecz widząc w nim kogoś, kto potrzebuje pomocy, bez wachania ją udzielił.
3. Ewangelia naucza, że obowiązkiem moralnym każdego z nas jest pomóc każdemu, kto tej pomocy potrzebuje, bez względu na jego pochodzenie narodowe czy wyznanie.
4. Wspólnota moralna ogarnia wszystkich ludzi.
5. Są oni naszymi bliźnimi.
6. Za ich los ponosimy odpowiedzialność.

(4 punkty)

Suma punktów za zadania 21-22

Ocena wykonania zadań testowych

Członkowie komisji

	Maksymalna suma	1	2	3
<i>Suma punktów za zadania 1–7</i>	10			
<i>Suma punktów za zadania 8-12</i>	10			
<i>Suma punktów za zadania 13-17</i>	8			
<i>Suma punktów za zadania 18-20</i>	5			
<i>Suma punktów za zadania 21-22</i>	7			
<i>Suma punktów</i>	40			